

INTEGRATE

Versiekeuze instrument voor gebruikers

INTEGRATE F2/D6

Datum: 21 mei 2010
Versie: 1.0
Auteur(s): Lex Heerink (Novay), Dennis Krukkert, Jasper Roes (TNO)
Opdrachtgever(s): Forum Standaardisatie, NOiV, Novay, TNO

INTEGRATE-project

Postbus 589
7500 AN Enschede
+31 (0)53 485 0485

Colosseum 27
7521 PV Enschede
+31 (0)88 866 2450

<http://www.integrate-project.nl>

De Creative Commons Naamsvermelding-Niet-commercieel 3.0
Nederland Licentie is van toepassing op dit werk. Ga naar
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/nl/> of stuur een brief
naar Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco,
California, 94105, VS om deze licentie te bekijken.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Doelstelling.....	5
1.2	Aanpak.....	6
1.3	Leeswijzer.....	6
2	Overzicht instrument.....	7
2.1	Stap 1: vaststellen keuzemoment en aspecten.....	8
2.2	Stap 2: toetsen aspecten.....	8
2.3	Stap 3: Opstellen beslissingsoverzicht.....	9
2.4	Stap 4: Keuze maken.....	10
3	Keuzemoment en relevantie aspecten	11
3.1	Keuzemoment.....	11
3.2	Afweging aspecten keuzemomenten.....	13
4	Aspecten.....	16
4.1	Kwaliteitsaspecten	16
4.2	Business case aspecten.....	21
4.3	Netwerkaspecten.....	23
5	Beslissingsoverzicht	28
5.1	Visualiseren van het beslissingsoverzicht.....	28
5.2	Uitrekenen van het beslissingsoverzicht.....	29
5.3	Disclaimer.....	29
6	Hoe kan ik de pijn verzachten?	31
6.1	Validatieomgeving / testbed	31
6.2	Transformaties.....	31
6.3	Ondersteunen van meerdere versies.....	31
6.4	Backwards compatibility	31
6.5	Wijzigingen inzichtelijk maken.....	32
A	Vragenlijst ‘Besluit implementeren standaard’ & ‘Implementatie afgerond (eerste versie)’.....	33
B	Vragenlijst ‘Besluit implementeren nieuwe versie’ & ‘Implementatie afgerond (nieuwe versie)’	37
C	Vragenlijst ‘Versie buiten gebruik stellen’	42

1 Inleiding

Het delen van informatie en het koppelen van bedrijfsprocessen, binnen maar vooral ook tussen organisaties in ketens en netwerken, wordt meer en meer een noodzakelijke voorwaarde voor levensvatbaar commercieel handelen (in het bedrijfsleven) en voor het effectief aanpakken van maatschappelijke uitdagingen (voor de overheid).

Tegelijkertijd bestaat er geen professioneel vak “Interoperabiliteit” waarmee deze uitdaging kan worden aangepakt. Zo hier en daar zijn technische en organisatorische ingrediënten wel versnipperd bekend of aanwezig, maar wordt het wiel steeds opnieuw uitgevonden. Andere onderdelen van het vak ontbreken nog grotendeels.

In de tweede fase van het Integrate project¹ worden door Novay, TNO Informatie- en Communicatietechnologie, Nederland Open in Verbinding (NOiV) en Forum Standaardisatie een drietal instrumenten ontwikkeld die gebruikt kunnen worden om specifieke interoperabiliteitsproblemen aan te pakken, te weten: een overzicht van bestaande instrumenten, een adoptie-instrument en een versiekeuze instrument.

Het versiekeuze instrument bestaat uit een tweetal delen:

- Een instrument voor standaardisatie organisaties
- Een instrument voor gebruikers

Dit document beschrijft het tweede deel van het versiekeuze instrument. Met dit instrument kunnen gebruikers bepalen of, hoe en wanneer (een nieuwe versie van) een standaard moet worden geïmplementeerd. Het document ‘Versiekeuze instrument voor standaardisatie organisaties’ beschrijft het instrument zoals dit toegepast kan worden door standaardisatie organisaties.

1.1 Doelstelling

Het versiekeuze instrument is ontwikkeld voor twee verschillende doelgroepen die te maken hebben met standaarden: standaardisatie organisaties en gebruikers (zowel eindgebruikers als softwareleveranciers). Beide doelgroepen hebben bij het werken met standaarden te maken met het maken van keuzes met betrekking tot versies van standaarden. Dit instrument biedt ondersteuning om de te nemen beslissing op een rationele wijze te onderbouwen, waarbij de gebruiker gedwongen wordt om alle relevante aspecten mee te nemen in deze afweging. Ondanks dat het versiekeuze probleem voor beide doelgroepen veel raakvlakken heeft is er voor gekozen om voor beide doelgroepen een apart document te maken waarin het instrument, toegesneden op de doelgroep wordt gepresenteerd.

In dit instrument worden hiertoe de volgende zaken uitgediept:

- De keuzemomenten die voor een gebruiker relevant zijn
- Aspecten die meewegen bij het maken van een keuze (bijvoorbeeld backward compatibility, behoefte aan nieuwe functionaliteit en openheid van de standaard). Hierbij worden zowel aspecten die een belemmering vormen als aspecten die een stimulans vormen benoemd
- Vragen die de gebruiker van dit instrument helpen om zijn standpunt met betrekking tot een aspect te bepalen

---

¹ <http://www.integrate-project.nl>

- Methode om te bepalen welke actie de gebruiker van het instrument uit moet voeren: wel of niet overgaan naar (een nieuwe versie van) een standaard.
- Manieren om de pijn van een overgang te verzachten

Op basis van deze zaken presenteert dit document een stappenplan dat de gebruiker van het instrument helpt bij het inzetten van dit instrument.

1.2 Aanpak

Dit versiekeuze instrument is ontwikkeld op basis van desk research en interviews met vertegenwoordigers van zowel standaardisatie organisaties als gebruikers van standaarden. Op basis van de informatie uit de desk research en de interviews is de eerste versie van het versiekeuze document opgesteld. Deze eerste versie is vervolgens in een workshop gepresenteerd aan wederom vertegenwoordigers van zowel standaardisatie organisaties als gebruikers. Tevens is het versiekeuze instrument getoetst door middel van een case. De resultaten van zowel de workshop en de case zijn gebruikt om op basis van de eerste versie van dit instrument de definitieve versie op te stellen.

1.3 Leeswijzer

De opbouw van dit document is als volgt:

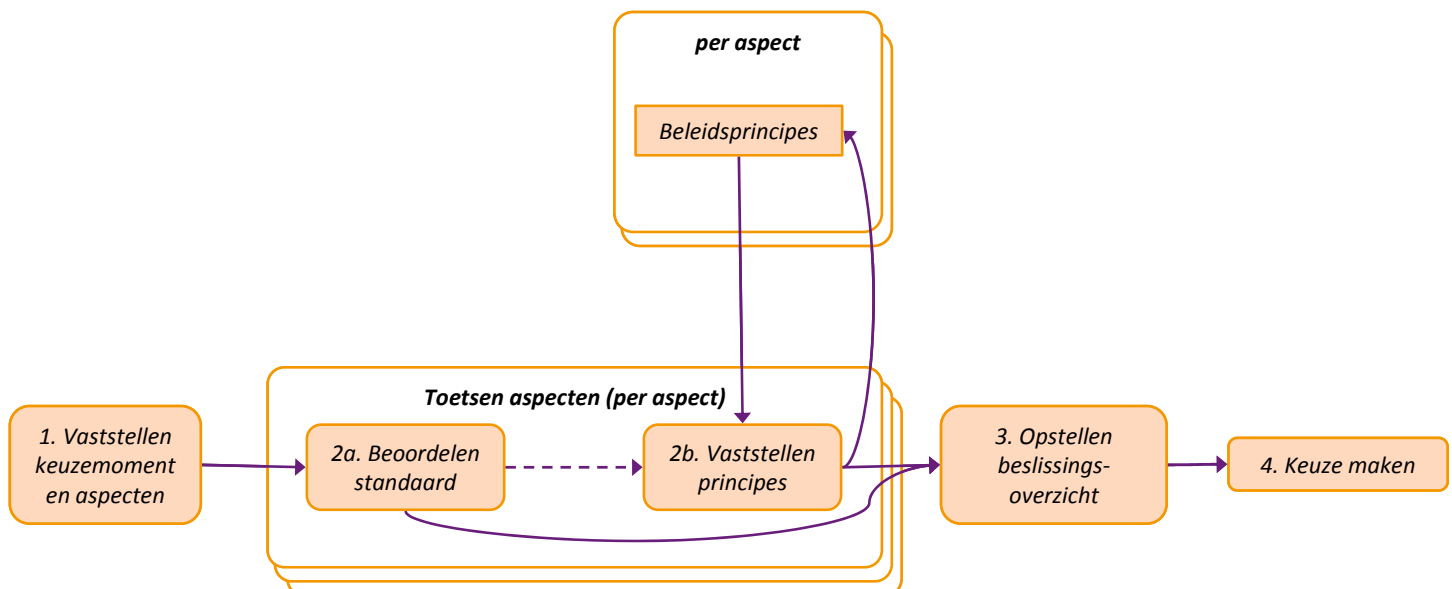
- In hoofdstuk 2 wordt een overzicht van het document gegeven en wordt een stappenplan gepresenteerd dat als basis dient bij het toepassen van het instrument.
- Hoofdstuk 3 presenteert een overzicht van de keuzemomenten waar een gebruiker mee geconfronteerd wordt en beschrijft welke aspecten bij deze momenten van belang zijn.
- In hoofdstuk 4 worden alle aspecten toegelicht en wordt aangegeven welke vragen en door de gebruiker van het instrument beantwoord moeten worden.
- Hoofdstuk 5 beschrijft hoe de antwoorden op de vragen ingezet kunnen worden om te bepalen welke actie de gebruiker van het instrument moet uitvoeren.
- Hoofdstuk 6 beschrijft een aantal mogelijkheden om de pijn van de overgang te verzachten.
- In de bijlagen zijn een drietal vragenlijsten te vinden die gebruikt kunnen worden bij de inzet van dit instrument.

2 Overzicht instrument

De wijze waarop organisaties met versies van standaarden omgaan kan sterk verschillen, en is o.a. afhankelijk van de strategie van een organisatie. Zo kunnen partijen die een innovatief imago nastreven door snel nieuwe functionaliteit aan te bieden eerder geneigd zijn om een nieuwe versie te adopteren en de hierbij horende nadelen voor lief nemen (bijvoorbeeld dat er weinig kennis en ervaring beschikbaar is), terwijl andere partijen juist afwachten totdat een versie zich bewezen heeft.

In de levenscyclus van een standaard (zie paragraaf 3.1) moeten organisaties op een aantal momenten een keuze maken, denk bijvoorbeeld aan de keuze om een nieuwe versie van een standaard te implementeren, maar ook om deze op een later moment uit te faseren. De aspecten (in het voorbeeld hierboven: nieuwe functionaliteit en beschikbare kennis en ervaring) die verschillende organisaties op deze keuze momenten meenemen in hun overweging zullen over het algemeen sterk overeenkomen, maar de waarde die gehecht wordt aan verschillende aspecten zal verschillen waardoor organisaties tot verschillende keuzes komen.

Dit instrument is gebaseerd op het uitgangspunt dat organisaties bij het maken van een keuze dezelfde aspecten mee zullen wegen, maar op basis van organisatorische principes van de organisatie mogelijk tot een andere beslissing komen. Bij het toepassen van het instrument zal dan ook inzichtelijk gemaakt worden welke aspecten bij de voorliggende keuze relevant zijn, hoe ze in het voorliggende geval beoordeeld moeten worden, en hoe een organisatie tegen deze aspecten aankijkt. De uitkomst van het instrument is een overzicht van voor- en nadelen bij het nemen van de voorliggende keuze, alsmede een advies op basis van deze voor- en nadelen.

2.1 **Stap 1: vaststellen keuzemoment en aspecten**

Zoals aangegeven bestaat de levenscyclus van (een versie van) een standaard uit een aantal fasen (zie paragraaf 3.1). Bij elke faseovergang moet een beslissing genomen worden op basis van een aantal aspecten die bij die specifieke overgang relevant zijn.

De eerste stap bij het in gebruik nemen van dit instrument is het bepalen van de faseovergang waarover op dat moment een beslissing genomen moet worden. Hoofdstuk 3 beschrijft de verschillende fases die onderkend worden in de levenscyclus van een standaard, en de gebruiker van dit instrument zal op basis van dit schema een keuze moeten maken.

Met behulp van de aspectentabel uit hoofdstuk 3.2 kan op basis van de geselecteerde faseovergang bepaald worden welke aspecten mogelijk relevant zijn in het nemen van de voorliggende beslissing. Dit overzicht met aspecten dient als input voor de volgende stap, het toetsen van de aspecten.

2.2 **Stap 2: toetsen aspecten**

Elk van de aspecten uit stap één zullen beoordeeld moeten worden. In veel gevallen geldt dat een aspect typisch een belemmering is, of juist een stimulans vormt om over te gaan op een nieuwe versie van een standaard. In sommige gevallen kan een aspect, afhankelijk van de uitgangspunten van een organisatie, zowel als belemmering en als stimulans uitgelegd worden. Denk bijvoorbeeld aan het nog niet bestaan van andere implementaties. Voor de ene organisatie is dit een belemmering (bijvoorbeeld omdat er nog weinig kennis en ervaring is), voor de andere is het een stimulans (bijvoorbeeld om een first-mover voordeel te krijgen).

Voor elk aspect zal beoordeeld worden of het in het onderhavige geval speelt (stap 2a: beoordelen standaard), en welke principes de organisatie hanteert t.a.v. het aspect (stap 2b: vaststellen principes).

Voor het beantwoorden van de aspecten en principes kan gebruik gemaakt worden van één van de vragenlijsten uit de bijlagen.

2a. Beoordelen standaard

Om een standaard te beoordelen zullen de aspecten gescoord moeten worden. Een voorbeeld van een aspect waarop gescoord kan worden is of er voldoende softwareondersteuning is in de markt. Uitkomst van deze beoordeling kan zijn:

- Ja, dat is het geval
- Nee, het speelt niet

In sommige gevallen is het mogelijk dat een aspect tweemaal beoordeeld moet worden, waarbij de één een belemmering vormt om over te gaan, terwijl de ander juist een stimulans is om over te stappen. Dit speelt bijvoorbeeld bij het wettelijk kader voor standaarden. Stel dat een organisatie voor de beslissing staat om over te stappen naar een nieuwe versie van een bepaalde standaard. Als de huidige versie opgenomen is in wetgeving (en de nieuwe nog niet), dan vormt dit een belemmering om over te stappen.

Omgekeerd geldt dat, indien de nieuwe versie vastgelegd is in wetgeving, maar de oude niet, dan is dit juist een stimulans om over te stappen.

2b. Vaststellen principes

Bij het scoren van de aspecten geldt dat hier in de regel een principe aan ten grondslag ligt. Per aspect moet de gebruiker van het instrument aangeven hoe belangrijk het principe voor de organisatie is bij een fase-overgang. Elk van de principes zal op de volgende schaal gescoord moeten worden:

- 0 betekent dat het principe niet of nauwelijks meespeelt
- 1 betekent dat het principe een beetje meespeelt
- 2 betekent dat het principe erg belangrijk gevonden wordt.

Het kan voorkomen dat een principe zo belangrijk gevonden wordt dat deze altijd gevolgd moet worden, ongeacht hoe de andere principes scoren (vergelijkbaar met een “knock-out” criterium). De gebruiker kan dit aspect dan als volgt scoren:

- Dwingend betekent dat het principe altijd gevolgd moet worden.

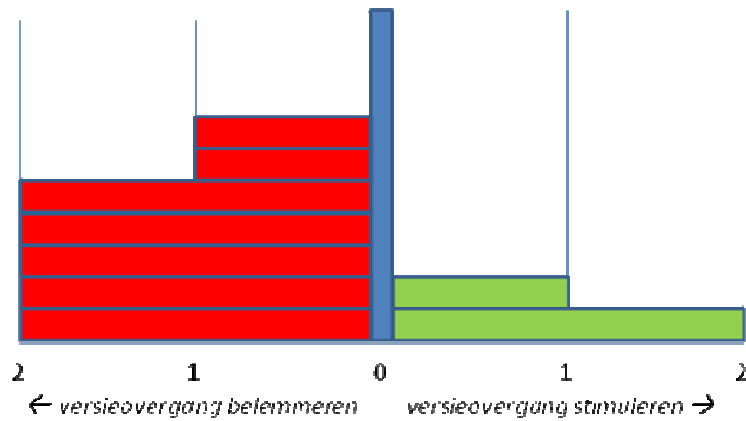
Er wordt aanbevolen om bij het gebruik van het instrument alle vastgestelde aspecten te scoren, ook al wordt bij een aspect het principe als dwingend bepaald. Hiermee wordt namelijk duidelijk inzichtelijk gemaakt wat de consequenties zijn van de te nemen beslissing. Ook kan niet uitgesloten worden dat zich een situatie voor doet waarbij tegenstrijdige principes als dwingend worden bestempeld. Door alle aspecten in te vullen wordt dit voor de gebruiker inzichtelijk gemaakt.

Omdat deze stap in deze stap vastgesteld wordt of een aspect *in het algemeen* voor een organisatie reden is om een overgang te nemen (en hoe belangrijk dit gevonden wordt), verdient het de aanbeveling om de uitkomsten van deze overweging vast te leggen voor toekomstige beoordelingen. Omgekeerd geldt ook dat principekeuzes die in eerdere gevallen gedaan zijn, gebruikt kunnen worden voor de beoordeling die nu voorhanden ligt omdat principe in de regel niet snel veranderen en daardoor herbruikbaar zijn.

2.3 Stap 3: Opstellen beslissingsoverzicht

In stap 2a is vastgesteld welke aspecten voor de voorliggende keuze relevant zijn. Vervolgens is in stap 2b vastgesteld of het aspect voor de organisatie in het algemeen een reden is om over te stappen, of juist niet, op basis van hun principes.

Met deze informatie zal een overzicht opgesteld worden waarin de stimulansen en belemmeringen van een overstap in kaart worden gebracht. Voor elk aspect dat relevant is in de betreffende situatie zullen de belemmeringen en stimulansen in een grafisch overzicht (staaf diagram) geplaatst worden. Alle belemmeringen worden rood gekleurd links van de middenas geplaatst, alle stimulansen groen gekleurd rechts van de middenas. De mate waarin de organisatie het aspect van belang vindt wordt uitgedrukt in de lengte van elk van de staven (0-2). Uitzondering hierop zijn de principes die als dwingend bestempeld zijn. Deze worden blauw gekleurd met lengte 2 in het diagram geplaatst (links bij een belemmering, rechts bij een stimulans) De volgende afbeelding geeft een voorbeeld van de grafische weergave.

2.4 Stap 4: Keuze maken

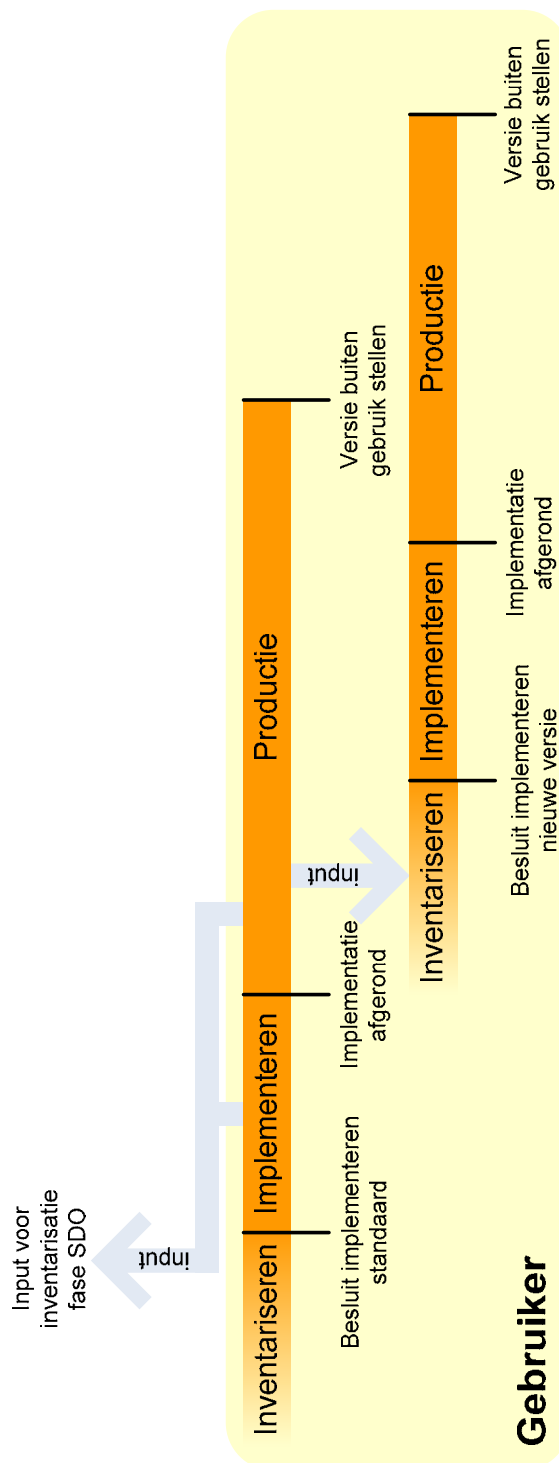
Het beslissingsoverzicht maakt duidelijk inzichtelijk welke aspecten meegewogen moeten worden in de te nemen beslissing. Alle stimulansen en belemmeringen worden in een overzicht getoond waarbij het belang dat de organisatie aan het aspect hecht (grafisch) gerepresenteerd wordt door de lengte van de betreffende staaf in het staafdiagram.

Het instrument biedt onvoldoende precisie/nuance om de eindbeslissing geautomatiseerd te kunnen bepalen. Wel geeft het beslissingsoverzicht in één oogopslag weer of er vooral veel voordelen, of juist veel nadelen kleven aan het nemen van de beslissing om naar een volgende fase te gaan (bijvoorbeeld door voor een nieuwe versie te kiezen).

3 Keuzemoment en relevantie aspecten

Dit hoofdstuk schetst in de eerste paragraaf het proces dat doorlopen wordt bij het implementeren van (een nieuwe versie van) een standaard door een gebruiker. Tevens wordt de interactie met het proces bij de standaardisatie organisatie aangegeven. Het volledige proces dat de standaardisatie organisatie doorloopt is te vinden in het document ‘Versiekeuze instrument voor standaardisatie organisaties’. Op basis van de procesplaat kan de gebruiker van het instrument bepalen op welk keuzemoment hij/zijn zich bevindt. Vervolgens kan in de tweede paragraaf gevonden worden welke aspecten relevant zijn bij dat keuzemoment.

3.1 Keuzemoment

De figuur op de vorige pagina geeft een overzicht van de verschillende processen en de koppelingen tussen de verschillende processen. Bij dit figuur is het goed om op te merken dat ieder proces betrekking heeft op één specifieke versie van een standaard. Het eerst startende proces (de bovenste lijn) betreft de implementatie van de eerste versie van een volledig nieuwe standaard. Het andere proces (de onderste lijn) betreft de implementatie van een nieuwe versie van de al in gebruik zijnde standaard (het betreft hier dus de implementatie van een doorontwikkeling van de al bestaande standaard, niet de implementatie van een compleet nieuwe standaard). Deze laatste processen kunnen uiteraard vervolgens ook herhaald worden, de inhoud van het proces en de onderlinge afhankelijkheden blijven daarbij gelijk. In de twee processen worden een aantal fases onderscheiden en een aantal keuzemomenten, deze worden in de volgende paragrafen toegelicht.

Fase: Inventariseren (eerste versie standaard)

Voor een eerste versie van een nieuwe standaard behelst dit het verzamelen van aspecten om een besluit te kunnen nemen over het implementeren van de eerste versie van een nieuwe standaard.

Fase: Inventariseren (nieuwe versie standaard)

Voor een nieuwe versie van een bestaande standaard behelst dit het verzamelen van aspecten om een besluit te kunnen nemen over het implementeren van een nieuwe versie van de standaard. In de inventarisatie fase worden over het algemeen ook ervaringen meegenomen die volgen uit de productie fase van de vorige versie van een standaard.

Keuzemoment: Besluit implementeren standaard

Op basis van de aspecten die in de inventarisatie fase naar boven zijn gekomen wordt een besluit genomen over het wel of niet implementeren een standaard.

Keuzemoment: Besluit implementeren nieuwe versie

Op basis van de aspecten die in de inventarisatie fase naar boven zijn gekomen wordt een besluit genomen over het wel of niet implementeren van een versie van de standaard.

Fase: Implementeren

Deze fase behelst het implementeren van een versie van de standaard op basis van de randvoorwaarden en de probleemstelling. Eisen en wensen voor een nieuwe versie van de standaard die volgen uit deze fase worden doorgegeven aan de standaardisatie organisatie.

Keuzemoment: Implementatie afgerond

Nadat de implementatie van een versie van de standaard afgerond is wordt er besloten of de versie van de standaard in productie wordt genomen.

Fase: Productie

Nadat een versie van een standaard geïmplementeerd is en er besloten is dat de standaard in productie wordt genomen komt deze in de fase ‘productie’ terecht. De organisatie gaat de standaard gebruiken en er zal ondersteuning worden geboden. Eisen

en wensen voor een nieuwe versie van de standaard die volgen uit deze fase worden doorgegeven aan de standaardisatie organisatie.

Keuzemoment: Versie buiten gebruik stellen

Na enige tijd in de productie fase te hebben verkeerd kan het zijn dat een versie van de standaard niet meer gebruikt wordt, of dat er problemen zijn ontstaan met de versie van de standaard. Een gebruiker kan in dit soort gevallen besluiten om de standaard buiten gebruik te stellen. Door dit besluit zal de gebruiker de standaard niet meer gebruiken in de communicatie met andere partijen.

3.2 Afweging aspecten keuzemomenten

In onderstaande tabel wordt aangegeven welke aspecten van belang zijn bij het maken van de afweging om wel of niet over te gaan op een nieuwe versie voor een aantal keuzemomenten. Het overzicht van de aspecten en de keuzemomenten is tot stand gekomen op basis van interviews met zowel standaardisatie organisaties als gebruikers van organisaties en op basis van desk research. Een aantal keuzemomenten welke wel in de figuur voorkomen zijn in de onderstaande tabel niet opgenomen, een toelichting op het maken van de beslissing op deze momenten is te vinden in de tekst na de tabel. De letters bij de aspecten verwijzen naar de categorie waarin het aspect is ingedeeld (de K verwijst naar de categorie kwaliteitsaspecten, de B naar de categorie business case aspecten en de N naar de categorie netwerkaspecten zoals ook gebruikt in het adoptieinstrument dat is opgesteld in de 2^e fase van het Integrate project².

In de onderstaande tabel zijn een aantal aspecten te vinden die voor gebruikers niet van belang zijn, deze zijn voor standaardisatie organisaties echter wel van belang. Om de twee documenten die samen het versiekeuze instrument vormen een eenheid te laten zijn is ervoor gekozen om in de tabel de niet relevante aspecten te laten staan, ze worden echter in de rest van het document niet beschreven. Voor een toelichting op deze aspecten wordt verwezen naar het document ‘Versiekeuze instrument voor standaardisatie organisaties’.

---

² Beschikbaar op www.integrate-project.nl

Tabel 1: Relevantie aspecten voor keuzemomenten

Aspect ↓	Keuzemoment →	Besluit implementeren standaard	Besluit implementeren nieuwe versie	Implementatie afgerond (eerste versie)	Implementatie afgerond (nieuwe versie)	Versie buiten gebruik stellen
K1	Versiewijziging van onderliggende standaard(en)					
K2	Impact van de wijziging(en)		x		x	
K3	Standaard voldoet semantisch of technisch niet (meer)	x	x	x	x	
K4	Voortschrijdende techniek	x	x	x	x	
K5	Behoeft aan nieuwe functionaliteit	x	x	x	x	
K6	Backwards compatibility		x		x	
K7	Ondersteuning oude versies	x	x	x	x	
K8	Openheid standaard	x	x	x	x	
B1	Maatschappelijke rol	x		x		
B2	Kosten-baten analyse	x	x	x	x	
N1	Beschikbaarheid van software ondersteuning	x	x	x	x	
N2	Verplichtingen vanuit wet- en regelgeving	x	x	x	x	
N3	Wijziging van wet- en regelgeving					
N4	Frequentie van uitbrengen	x	x	x	x	
N5	Frequentie van implementeren		x		x	
N6	Verzoek(en) van gebruikers					
N7	Inrichting beheer	x		x		
N8	Versiekeuzes andere gebruikers	x	x	x	x	x
N9	Bestaan van implementaties	x	x	x	x	x
N10	Druk van buiten	x	x	x	x	x

Bij de keuzemomenten ‘implementatie afgerond’ en ‘versie buiten gebruik stellen’ kan de keuze om (een nieuwe versie van) een standaard te implementeren hergebruikt en meegewogen kan worden. Hieronder wordt per keuzemoment kort aangegeven welke zaken bij deze beslissingen normaliter een rol spelen en hoe de aspecten meegewogen kunnen worden.

Implementatie afgerond

Bij het afronden van de implementatie van een versie van de standaard en het daarbij behorende besluit om de versie in productie te gaan gebruiken spelen voornamelijk aspecten een rol die betrekking hebben op de kwaliteit van de implementatie van de standaard. Daarnaast is het echter wel aan te bevelen om terug te kijken naar het besluit om een standaard of een nieuwe versie van een standaard te gaan implementeren en kort te bekijken of de scores van de aspecten die bij dat besluit van belang waren nog steeds

geldig zijn. Indien dit zo is, zal de mogelijkheid tot uitwisseling de doorslag geven. Indien dit niet meer zo is, is het van belang om te kijken of (de nieuwe versie van) de standaard nog wel in productie genomen moet worden.

Versie buiten gebruik stellen

Bij het besluit over het buiten gebruik stellen van de standaard zijn meerdere zaken van belang. Wat voor veel gebruikers over het algemeen meespeelt is in hoeverre er nog zakenpartners zijn waarmee op basis van de buiten gebruik te stellen versie gegevens worden uitgewisseld. Indien dit er nog veel zijn kan er besloten worden om de bestaande versie nog niet buiten gebruik te stellen.

4 Aspecten

Dit hoofdstuk beschrijft de aspecten die gebruikt kunnen worden om bij de verschillende keuzemomenten zoals beschreven in het voorgaande hoofdstuk een afweging te maken. De aspecten zijn gegroepeerd in een drietal groepen: kwaliteitsaspecten, business case aspecten en netwerk aspecten om aan te sluiten bij de indeling in het adoptieinstrument zoals ontwikkeld in de 2^e fase van het Integrate project. Ieder aspect kan zowel een reden opleveren om een positief besluit te nemen of om een negatief besluit te nemen. Per aspect wordt een korte beschrijving gegeven en wordt een voorbeeld gegeven. Tevens wordt per aspect een toepassingsvraag beschreven aan de hand waarvan bepaald kan worden of het aspect relevant. Vervolgens kan de gebruiker van het instrument aangeven hoe belangrijk het aspect voor hem is (principevraag). De gebruiker kan de principevraag scores met een waarde tussen 0 en 2. In onderstaande uitleg worden alleen de uitersten (0 en 2) beschreven. Indien de gebruiker gevoelsmatig tussen deze uitersten inzit dan is een waardering van 1 op zijn plaats. In sommige gevallen zal de gebruiker besluiten dat een principe zo belangrijk is, dat deze altijd gevolgd moet worden. Het betreffende principe zal dan als “dwingend” bestempeld moeten worden.

In het hoofdstuk 3 is per keuzemoment aangegeven welke aspecten van belang zijn voor de keuze die gemaakt moet worden. In dit hoofdstuk worden alleen de aspecten benoemd die relevant zijn voor gebruikers van standaarden. Omdat de nummering van de aspecten is gebaseerd op een overkoepelende set van aspecten (waaronder een aantal aspecten welke alleen voor een standaardisatie organisatie van belang zijn) missen er in dit hoofdstuk een aantal nummers.

4.1 Kwaliteitsaspecten

De groep kwaliteitsaspecten bevat kwalitatieve aspecten van een standaard die bijdragen aan de beslissing over het wel of niet ontwikkelen/implementeren van (een nieuwe versie) van een standaard. In het adoptie-instrument zoals opgesteld in de 2^e fase van het Integrate project kunnen deze aspecten gebruikt worden in de eerste stap, de geschiktheidsanalyse.

K2. Impact van de wijziging(en)

Beschrijving

De impact van een wijziging van een versie van een standaard op de implementatie van de standaard kan invloed hebben op de wijzigingsbereidheid van een gebruiker. Indien een wijziging een grote impact heeft op de bestaande implementatie kan een gebruiker besluiten om een nieuwe versie niet te implementeren.

Voorbeeld

De NEN heeft verschillende niveaus waarop standaarden gewijzigd kunnen worden. Indien er inhoudelijke wijzigingen plaats vinden ontstaat er een nieuwe versie wat voor de gebruiker inhoudt dat hij de wijzigingen door moet voeren in producten die van de standaard gebruik maken. Betreft het alleen een aanscherping van een definitie dan kan deze wijziging een kleine impact hebben, betreft het een veel grotere aanpassing, zoals het veranderen van de definitie van een aantal velden, of het toevoegen van een groep velden dan is de impact voor de gebruiker veel groter.

Toepassingsvraag

Is er bij de voor voorliggende versieovergang sprake van wijzigingen met een grote impact?

Principe vraag (belemmering)

Vormen wijzigingen met een grote impact (omvang en aantal) in een nieuwe versie van een standaard een belemmering om de standaard te implementeren?

- (2) Ja, capaciteit en middelen zijn schaars
- (0) Nee, maakt me niet uit

Principe vraag (belemmering)

Vormt het gebrek aan wijzigingen met een grote impact in een nieuwe versie van een standaard een belemmering om de standaard te implementeren?

- (2) Ja, het overgaan naar een nieuwe versie van mijn software is een ingrijpend proces, dat doe ik alleen wanneer er wijzigingen zijn met een grote impact
- (0) Nee, ook met wijzigingen met een kleine impact maak ik de overstap

K3. Standaard voldoet semantisch of technisch niet (meer)*Beschrijving*

Een reden om een nieuwe versie van een standaard te implementeren is omdat de oude versie niet (meer) voldoet, bijvoorbeeld omdat de standaard technisch of semantisch niet aansluit bij huidige situatie. Hiervan kan sprake zijn als de betekenis van gegevens in de loop der tijd gewijzigd is of er technisch gezien problemen zijn met de standaard (denk hierbij aan fouten in de XML-syntax).

Voorbeeld

In de SETU factuurstandaard versie 1.0 zijn een tweetal rollen gedefinieerd met betrekking tot de factuur (de partij die een dienst levert en factureert en een partij die de dienst afneemt en betaald). In de praktijk bleek vervolgens dat het leveren en factureren van een dienst in een aantal gevallen door verschillende partijen wordt uitgevoerd (bijvoorbeeld bij labeloverschrijdend factureren) en dat ook het afnemen en betalen van een dienst niet altijd door dezelfde partij gedaan wordt. De 1.0 versie voldeed daarom zowel semantisch niet meer aan de gestelde eisen door de gebruikers wat geleid heeft tot de 1.1 versie van de SETU factuurstandaard.

Toepassingsvraag

Voldoet de huidige versie van de standaard niet (meer)?

Principe vraag (stimulans)

Als de oude versie van een standaard niet (meer) voldoet, bijvoorbeeld omdat deze technisch of semantisch niet (meer) aansluit bij de huidige situatie, is dat voor u een reden om een nieuwe versie te implementeren?

- (2) Ja, ik ga dat zeker doen
- (0) Nee, ik blijf de oude versie of een andere standaard gebruiken

K4. Voortschrijdende techniek*Beschrijving*

Standaarden staan niet volledig los van de techniek. Nieuwe technologische mogelijkheden kunnen aanleiding zijn om een nieuwe versie van een standaard te ontwikkelen of implementeren, bijvoorbeeld omdat de standaard daarmee verbeterd wordt of beter inzetbaar is. Dit betekent echter niet dat de huidige versie technische niet meer voldoet, met de nieuwe technologie kan het echter beter. Indien de huidige standaard technisch niet meer voldoet moet aspect K3 gescoord worden.

Voorbeeld

Technologische ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat het mogelijk werd om sneller gegevens uit te wisselen op basis van de Universele Seriële Bus (USB). Dit heeft uiteindelijk geleid tot een nieuwe versie van een standaard, USB2.0 (geïntroduceerd in 2000), als opvolger van de USB 1.0 standaard (geïntroduceerd in 1996). Voor gebruikers biedt dit het voordeel dat gegevens sneller uitgewisseld kunnen worden.

Toepassingsvraag

Is er een nieuwe versie van de standaard waarin nieuwe technologie is toegepast?

Principe vraag (stimulans)

Als er nieuwe technologie is toegepast in de standaard, is dat voor u een reden om de nieuwe versie van de standaard te implementeren?

- (2) Ja, zodra er nieuwe technologie gebruikt wordt in de standaard implementeer ik de nieuwe versie
- (0) Nee, ik blijf gewoon de oude versie gewoon gebruiken

K5. Behoeftte aan nieuwe functionaliteit*Beschrijving*

Gebruikers van een standaard kunnen behoefte hebben aan functionaliteit die niet wordt geboden door de huidige standaard. Dit kan aanleiding zijn om een nieuwe versie van een standaard te ontwikkelen of te implementeren.

Voorbeeld

In HTTP/1.0 werd voor elk document dat werd opgehaald van een server een aparte connectie opgezet. Bij gebruikers bestond de behoefte voor een persistente connectie indien veel documenten van dezelfde server werden opgehaald. Dit heeft mede geleid tot HTTP/1.1, waar dezelfde connectie gebruikt kan worden voor het ophalen van meerdere documenten van dezelfde server.

Toepassingsvraag

Is er behoefte aan de nieuwe functionaliteit die geboden wordt door de nieuwe versie van de standaard?

Principe vraag (stimulans)

Is de behoefte aan nieuwe functionaliteit een reden om een nieuwe versie van de standaard te implementeren?

- (2) Ja, als er een behoefte is ga ik een nieuwe versie implementeren
- (0) Nee, de behoefte speelt geen rol

K6. Backwards compatibility*Beschrijving.*

Een standaard wordt backwards compatibel genoemd op het moment dat implementaties van een nieuwe versie van een standaard ook nog kunnen samenwerken met een implementatie van een oude versie van een standaard (in veel gevallen is de oude standaard daarbij een subset van de nieuwe standaard). Naarmate de gebruikersgroep van een standaard groter wordt, wordt de kans groter dat er (tijdelijk) verschillende versies van een standaard gebruikt worden. Eén van de grote discussiepunten bij het overgaan naar een nieuwe versie van een standaard is het niet meer (zondermeer) kunnen samenwerken met alle ketenpartners. Bij standaarden die backwards compatibel zijn, speelt dit probleem niet.

Backwards compatibility van toekomstige versies van een standaard kan voor een gebruiker van belang zijn bij het besluit om een standaard te implementeren. Standaardisatie organisaties kunnen dit opnemen in hun beleid, in dit instrument wordt het beleid van een standaardisatie organisatie meegewogen in aspect N7 'Inrichting beheer', voor dit aspect moet het beleid van de standaardisatie organisatie dus niet meegewogen worden.

Voorbeeld

De USB standaard wordt al jaren gebruikt om randapparatuur op een computer aan te sluiten. Versie 2.0 van de USB standaard is backwards compatible met versie 1.1. Hierdoor kan oudere randapparatuur gebruikt worden bij de aanschaf van een nieuwe PC, en kan -onder bepaalde voorwaarden- nieuwe randapparatuur werken op een verouderde PC. Hierdoor hoeven gebruikers bij de aanschaf van een PC met USB 2.0 niet direct al hun randapparatuur te vervangen.

Toepassingsvraag

Is de nieuwe versie van de standaard backwards compatible?

Principe vraag (belemmering)

Is backwards compatibiliteit een belemmering?

- (2) Ja, het is voor mij belemmering om over te gaan
- (0) Nee, dit is geen belemmering

Toepassingsvraag

Mist de nieuwe versie van de standaard backwards compatibiliteit?

Principe vraag (belemmering)

Is het gebrek aan backwards compatibiliteit een belemmering?

- (2) Ja, alleen als de versie backwards compatible is ga ik over
- (0) Nee, dit is geen belemmering

K7. Ondersteuning oude versies*Beschrijving*

Bij de keuze voor een versie van een standaard kan het belangrijk zijn om te weten hoelang een versie nog wordt ondersteund indien er een nieuwe versie gepubliceerd wordt. Is dit erg kort en is de verwachting dat er snel een nieuwe versie gepubliceerd wordt, dan is dit nadelig voor een partij die de vorige versie net heeft geïmplementeerd. Voor een standaardisatie organisatie is dit belangrijk om te bepalen wanneer de ondersteuning van een oude versie van een standaard beëindigd wordt.

Voorbeeld

Bij de SETU standaarden is vastgelegd dat bij het uitbrengen van een nieuwe versie van de standaarden er nog een jaar ondersteuning wordt geboden voor de oude versie. Er worden echter geen nieuwe zaken meer toegevoegd aan de oude versie. Een gebruiker die de oude versie nog gaat implementeren weet dat hij nog maximaal een jaar ondersteuning kan verkrijgen.

Toepassingsvraag

Stopt de ondersteuning van de versie die u wilt implementeren op korte termijn?

Principe vraag (belemmering)

Vindt u het belangrijk dat de versie die u gebruikt ondersteund wordt?

- (2) Ja, ondersteuning door de standaardisatie organisatie is essentieel voor mij
- (0) Nee, ik kan mij prima zelf redden

K8. Openheid standaard*Beschrijving*

Bij de keuze voor een versie van een standaard kan het belangrijk zijn om te bepalen hoe open de standaard is. Om dit te bepalen kunnen de volgende aspecten van de standaard beoordeeld worden:

1. de standaard is goedgekeurd en zal worden gehandhaafd door een non-profit organisatie, en de lopende ontwikkeling gebeurt op basis van een open besluitvormingsprocedure die toegankelijk is voor alle belanghebbende partijen (consensus of meerderheidsbeschikking enz.);
2. de standaard is gepubliceerd en over het specificatiedocument van de standaard kan vrijelijk worden beschikt of het is te verkrijgen tegen een nominale bijdrage. Het moet voor eenieder mogelijk zijn om het te kopiëren, beschikbaar te stellen en te gebruiken om niet of tegen een nominale prijs;
3. het intellectuele eigendom - m.b.t. mogelijk aanwezige patenten - van (delen) van de standaard is onherroepelijk ter beschikking gesteld op een 'royalty-free' basis;
4. er zijn geen beperkingen omtrent het hergebruik van de standaard.

Voorbeeld

De Nederlandse overheid geeft hoge prioriteit aan het gebruik van open standaarden. Dit is vastgelegd in het actieplan Nederland Open in Verbinding. Belangrijkste reden voor het gebruik van open standaarden is het toenemen van leveranciersafhankelijkheid en interoperabiliteit. Voor een aantal toepassingen is het gebruik van specifieke standaarden zelfs verplicht, een overzicht van deze standaarden is te vinden op de website van het Forum Standaardisatie³.

---

³ www.forumstandaardisatie.nl, lijkt met standaarden voor pas toe of leg uit.

Toepassingsvraag

Is de te implementeren standaard open?

Principe vraag (stimulans)

Vindt u het belangrijk dat de standaard open is?

- (2) Ja, ik implementeer alleen open standaarden
- (0) Nee, de openheid van de standaard is voor mij niet belangrijk

Toepassingsvraag

Is de te implementeren standaard gesloten?

Principe vraag (belemmering)

Vindt u het een belemmering dat de standaard gesloten is?

- (2) Ja, ik wil alleen open standaarden implementeren
- (0) Nee, dit is voor mij geen belemmering

4.2 Business case aspecten

De groep business case aspecten bevat aspecten die van belang zijn voor de business case bij een beslissing om een (nieuwe versie van een) standaard wel of niet te ontwikkelen/implementeren. In het adoptie-instrument zoals opgesteld in de 2^e fase van het Integrate project kunnen deze aspecten gebruikt worden in de tweede en derde stap, in de individuele en collectieve business case.

B1. Maatschappelijke rol

Beschrijving

Diverse grote maatschappelijke thema's vereisen dat overheden en bedrijven gezamenlijk een bepaalde richting op bewegen. Het inzetten van een dergelijke beweging kan een flinke inspanning kosten, zonder dat dit direct (financieel) voordeel opwerpt. Organisaties die in hun beleid het maatschappelijk belang van hun activiteiten veel prioriteit geven kunnen desondanks de keuze maken om alsnog te investeren..

Voorbeeld

De overheid vindt het belangrijk dat de administratieve lasten voor bedrijven worden verminderd. Eén van de manieren om dit te bewerkstelligen is het elektronisch kunnen aanleveren van gegevens aan de overheid. Organisaties die meehelpen in de ontwikkelingsfase, bijvoorbeeld door nieuwe versies van standaarden te implementeren, hebben hier zelf op korte termijn beperkt voordeel van, terwijl op lange termijn alle bedrijven hiervan kunnen profiteren.

Toepassingsvraag

Helpt het implementeren van de standaard u bij het vervullen van uw maatschappelijke rol?

Principe vraag (stimulans)

Is het vervullen van een maatschappelijke rol een reden voor u om een standaard, waarmee u uw maatschappelijke rol beter kunt vervullen, te implementeren?

- (2) Ja, om mijn maatschappelijke rol beter in te kunnen vullen ben ik geneigd een standaard te implementeren, zelfs als de kosten hoger zijn dan de baten
- (0) Nee, mijn maatschappelijke rol speelt geen rol bij de beslissing

B2. Kosten-baten analyse

Beschrijving

Bij het overstappen naar een nieuwe versie van een standaard zijn kosten gemoeid, bijvoorbeeld omdat software aangepast dient te worden. Anderzijds zijn er ook financiële voordelen te halen uit een overstap naar een nieuwe versie van een standaard. Een voor de hand liggend voordeel kan zijn dat met inzet van de nieuwe standaard kosten bespaard worden (vanwege nieuwe functionaliteit), of dat een grotere markt aangesproken kan worden. Het kan echter ook voorkomen dat een overstap op zichzelf niet direct voordelen biedt, maar dat het niet overgaan (op termijn) grote nadelen biedt, bijvoorbeeld omdat alle concurrerende partijen wel overgaan op een nieuwe versie.

Voorbeeld

De Nederlandse overheid heeft besloten om voor de uitwisseling van documenten over te stappen op de ODF-standaard, ondanks dat de kosten-baten analyse voor de overstap op korte termijn negatief is. De kosten-baten analyse op lange termijn laat een wat positiever beeld zien.

Toepassingsvraag

Is er een positieve kosten-baten analyse voor het implementeren van (een versie van) de standaard?

Principe vraag (stimulans)

Is een positieve kosten-baten analyse een stimulans om een (versie van een) standaard te implementeren?

- (2) Ja, als de kosten-baten analyse positief is ga ik implementeren
- (0) Nee, een positieve kosten-baten analyse is niet belangrijk

Toepassingsvraag

Is er een negatieve kosten-baten analyse voor het implementeren van (een versie van) de standaard?

Principe vraag (belemmering)

Is een negatieve kosten-baten analyse een belemmering om een (versie van een) standaard te implementeren?

- (2) Ja, als de kosten-baten analyse negatief is ga ik niet implementeren
- (0) Nee, een negatieve kosten-baten analyse is niet belangrijk

4.3 Netwerkaspecten

De groep netwerkaspecten bevat aspecten waarbij het netwerk van de partij die de beslissing moet nemen over het wel of niet ontwikkelen/implementeren van een (nieuwe versie van een) standaard een rol speelt. In het adoptie-instrument zoals opgesteld in de 2^e fase van het Integrate project kunnen deze aspecten gebruikt worden in de derde stap, in de netwerkanalyse.

N1. Beschikbaarheid van software ondersteuning

Beschrijving

Veel gebruikers van standaarden zijn voor het gebruik van de standaarden afhankelijk van software waarin deze standaarden ondersteund worden (denk bijvoorbeeld aan tooling, validators etc.). Software ondersteuning voor de standaard in de gebruikte of te gebruiken software is daarom van belang en beïnvloedt de keuze voor (een nieuwe versie van) een standaard

Voorbeeld

Geonovum maakt gebruik van internationale standaarden. Zodra er een nieuwe versie van een internationale standaard verschijnt, is het voor Geonovum belangrijk dat er software-ondersteuning voor deze nieuwe internationale standaard beschikbaar is voordat de internationale standaard wordt geadopteerd door Geonovum. Een ander voorbeeld is software ondersteuning voor berichtenstandaarden zoals XML. De beschikbaarheid van XML validators heeft de adoptie van XML onder gebruikers gestimuleerd.

Toepassingsvraag

Is er voor de nieuwe versie van de standaard software ondersteuning beschikbaar?

Principe vraag (belemmering)

Is het voor u belangrijk dat er bij de overgang naar een nieuwe versie van een standaard softwareondersteuning (tooling, validators) beschikbaar is?

- (2) Ja, zolang er geen goede software ondersteuning beschikbaar is begin ik niet aan een nieuwe versie van een standaard.
- (0) Nee, als er geen software ondersteuning beschikbaar is dan bedenk ik zelf wel iets.

N2. Verplichtingen vanuit wet- en regelgeving

Beschrijving

Gebruik van specifieke versies van standaarden kan door wet- en regelgeving worden voorgeschreven. In dat geval zijn gebruikers waarop de wetgeving van toepassing is verplicht de nieuwe standaard te ondersteunen.

Voorbeeld

De Regeling Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (SUWI) schrijft gebruik van de SGR (SUWI-gegevensregister) voor. Organisaties uit de SUWI-keten voor wie deze regeling van toepassing is zijn verplicht om SGR te ondersteunen. Een

uitgebreide lijst met standaarden in wet- en regelgeving is op de website van het Forum Standaardisatie te vinden⁴.

Toepassingsvraag

Wordt de nieuwe versie voorgeschreven in wetgeving?

Principe vraag (stimulans)

In hoeverre vindt u het belangrijk om de wet te volgen bij versies van standaarden?

- (2) Heel belangrijk, de wet dient te allen tijde gevolgd te worden, ook al komt het me heel slecht uit
- (0) Alleen als het uitkomt

Toepassingsvraag

Wordt de oude versie voorgeschreven in wetgeving?

Principe vraag (belemmering)

In hoeverre vindt u het belangrijk om de wet te volgen bij versies van standaarden?

- (2) Heel belangrijk, de wet dient te allen tijde gevolgd te worden, ook al komt het me heel slecht uit
- (0) Alleen als het uitkomt

N4. Frequentie van uitbrengen

Beschrijving

Een standaardisatie organisatie kan nieuwe versies van standaarden uitbrengen volgens een vast patroon. Ook kan een standaardisatie organisatie een vast schema hanteren om te beslissen of er nieuwe versies van een standaard uitgebracht moeten worden.

Voorbeeld

Het NTP (Nationaal Taxonomie Project) dat belegd is bij Logius heeft vastgelegd dat er ieder jaar een nieuwe versie uitgebracht wordt van de standaard voor de uitwisseling van gegevens. NEN hanteert regels om na een vaste periode waarin een standaard niet meer is gewijzigd, een besluit te nemen over het al dan niet beheren van de standaard voor wat betreft de volgende periode. Voor de gebruiker kan dit belangrijk zijn omdat hij hiermee goed kan plannen wanneer hij of zij een nieuwe versie van zijn software moet gaan ontwikkelen/implementeren.

Toepassingsvraag

Mag er volgens het releaseschema een nieuwe versie uitgebracht worden?

Principe vraag (stimulans)

Hoe belangrijk is het om standaarden volgens een vooraf vastgestelde (minimum) frequentie uit te brengen?

- (2) Heel belangrijk, nieuwe (versies van) standaarden mogen door een standaardisatie organisatie alleen uitgebracht worden op vaste momenten, en daarbuiten absoluut niet
- (0) Speelt absoluut niet, standaarden mogen uitgebracht worden op het moment dat ze nodig zijn

---

⁴ <http://www.open-standaarden.nl/fileadmin/os/documenten/OS%20Lijst%20van%20Standaarden%20in%20wet%20en%20regelgeving.pdf>

Toepassingsvraag

Moet er volgens het releaseschema nog gewacht worden met het uitbrengen van een nieuwe versie?

Principe vraag (belemmering)

Hoe belangrijk is het om standaarden volgens een vooraf vastgestelde (minimum) frequentie uit te brengen?

- (2) Heel belangrijk, nieuwe (versies van) standaarden mogen door een standaardisatie organisatie alleen uitgebracht worden op vaste momenten, en daarbuiten absoluut niet
- (0) Speelt absoluut niet, standaarden mogen uitgebracht worden op het moment dat ze nodig zijn

N5. Frequentie van implementeren*Beschrijving*

Gebruikers van standaarden implementeren standaarden, al dan niet met behulp van derden, in hun organisatie, systemen of processen. De frequentie waarmee organisaties nieuwe versies van standaarden implementeren kan effect hebben op de frequentie waarmee nieuwe versies van standaarden uitgebracht worden.

Voorbeeld

Het Kadaster gebruikt Geonovum standaarden. Hooguit 1x per jaar implementeert Kadaster nieuwe versies van standaarden van Geonovum. Een hogere frequentie wordt niet wenselijk geacht door Kadaster omdat de tijd die benodigd is om de nieuwe versie te implementeren dan niet meer opweegt tegen de gebruiksduur van de nieuwe versie.

Toepassingsvraag

Vindt u dat de huidige versie van de standaard nog te kort in gebruik is om over te gaan op een nieuwe versie?

Principe vraag (belemmering)

Hoe belangrijk vindt u het dat er een minimale periode zit tussen het implementeren van opeenvolgende versies in uw systeem?

- (2) Heel belangrijk, een zekere periode van stabiliteit is nodig om de vruchten te kunnen plukken van een gedane investering
- (0) Helemaal niet belangrijk, bij het maken van een investeringsbeslissing kijk ik alleen vooruit, gedane investeringen spelen niet mee.

N7. Inrichting beheer*Beschrijving*

De inrichting van het beheer van een standaard door een standaardisatie organisatie kan voor een gebruiker meespelen bij het besluit om een (nieuwe versie van een) standaard te gaan implementeren. De gebruiker kan aan de hand van de inrichting een beeld krijgen van de verwachtingen met betrekking tot stabiliteit en toekomst van de standaard en kan ook een beeld krijgen van hoe open een standaardisatie organisatie is.

Voorbeeld

IDsW heeft als standaardisatie organisatie het beheer van zijn standaard goed ingericht en draagt daarmee zorg voor stabiele standaarden met een heldere toekomst. Gebruikers kunnen er daardoor op vertrouwen dat zij niet investeren in een standaard die na korte tijd geen basis meer heeft en zullen hierdoor sneller besluiten een standaard te implementeren.

Toepassingsvraag

Is het beheer van de standaard slecht ingericht?

Principe vraag (belemmering)

Is een slechte inrichting van het beheer een belemmering om een standaard te implementeren?

- (2) Ja, als het beheer van de standaard slecht is ingericht ga ik de standaard zeker niet implementeren.
- (0) Nee, dit is voor mij geen belemmering

N8. Versiekeuze andere gebruikers*Beschrijving*

Standaarden worden veelal gebruikt op koppelvlakken met andere organisaties (die daarmee dus ook gebruiker van dezelfde standaard zijn). De keuze van het moment van overgaan van een versie is mede afhankelijk van het moment waarop andere gebruikers overgaan. Voor de hand ligt de afhankelijkheid met partijen waarmee een gebruiker zelf informatie uitwisselt, maar ook het gedrag van concurrenten kan meespelen (niet achter willen blijven).

Voorbeeld

De uitwisseling van GEO informatie gebeurt in Nederland nog veelvuldig met behulp van GML versie 3.1.1. Inmiddels is er al enige tijd een nieuwe versie uit, maar het gebruik van versie 3.1.1. lijkt zichzelf in stand te houden: geen van de partijen maakt de overstap naar de nieuwe versie omdat alle partijen waarmee hij samenwerkt de oude versie nog gebruiken.

Toepassingsvraag

Stappen andere gebruikers over op de nieuwe versie?

Principe vraag (stimulans)

Als andere gebruikers overstappen op de nieuwe versie van de standaard, is dat een reden voor u om ook over te stappen op de nieuwe versie?

- (2) Ja, als andere gebruikers de nieuwe versie ondersteunen ben ik geneigd de standaard ook te ondersteunen
- (0) Nee, het maakt me niet uit wat andere gebruikers doen

Toepassingsvraag

Blijven andere gebruikers een oude versie gebruiken?

Principe vraag (belemmering)

Als andere gebruikers een oude versie van de standaard blijven gebruiken, is dat een reden voor u om ook een oude versie te blijven gebruiken?

- (2) Ja, het is voor mij belangrijk om met andere gebruikers gegevens uit te kunnen wisselen
- (0) Nee, het maakt me niet uit wat andere gebruikers doen

N9. Bestaan van implementaties*Beschrijving*

Bij het uitkomen van een nieuwe versie van een standaard is er altijd een periode waarin verschillende versies van één standaard naast elkaar gebruikt worden. Gebruikers van een standaard gaan in hun eigen tempo over naar de nieuwe versie en het aantal implementaties zal vlak na het uitbrengen van een versie klein zijn en vervolgens (als het goed is) groeien.

Voorbeeld

Alvorens nieuwe versies van standaarden op te nemen in hun producten, eist softwareleverancier Hippo dat er een aantal bestaande implementaties zijn. De belangrijkste reden hiervoor is dat men kwalitatief hoogwaardige standaarden wil ondersteunen waar de meeste fouten reeds uitgehaald zijn.

Toepassingsvraag

Bent u de eerste die de standaard gaat implementeren?

Principe vraag (belemmering)

Is het bestaan van implementaties een voorwaarde voor u om de versie van de standaard te implementeren?

- (2) Ja, als er geen bestaande implementaties zijn ga ik de standaard niet implementeren
- (0) Nee, het bestaan van implementaties is voor mij geen voorwaarde

Principe vraag (stimulans)

Is de afwezigheid van andere implementaties voor u een reden om de versie van de standaard te implementeren?

- (2) Ja, dan kan ik een 'first mover' voordeel halen
- (0) Nee, ik hoef geen 'first mover' te zijn.

N10. Druk van buiten*Beschrijving*

Bij de keuze voor het ontwikkelen of implementeren van een (nieuwe) versie van een standaard kan het zijn dat er door externe partijen druk wordt uitgevoerd om de implementatie of ontwikkeling af te dwingen. Deze druk van buiten kan bijdragen aan het besluit om een standaard te ontwikkelen of te implementeren.

Voorbeeld

Bij de invoering van EDI-berichten tussen Albert Heijn en haar toeleveranciers gaf Albert Heijn bij haar toeleverancier aan dat zij alleen nog producten mochten leveren indien ze binnen twee maanden de standaarden geïmplementeerd hadden.

Toepassingsvraag

Is er sprak van druk van buiten?

Principe vraag (stimulans)

Is de aanwezigheid van druk van buiten een reden voor u om de nieuwe (versie van de) standaard te implementeren?

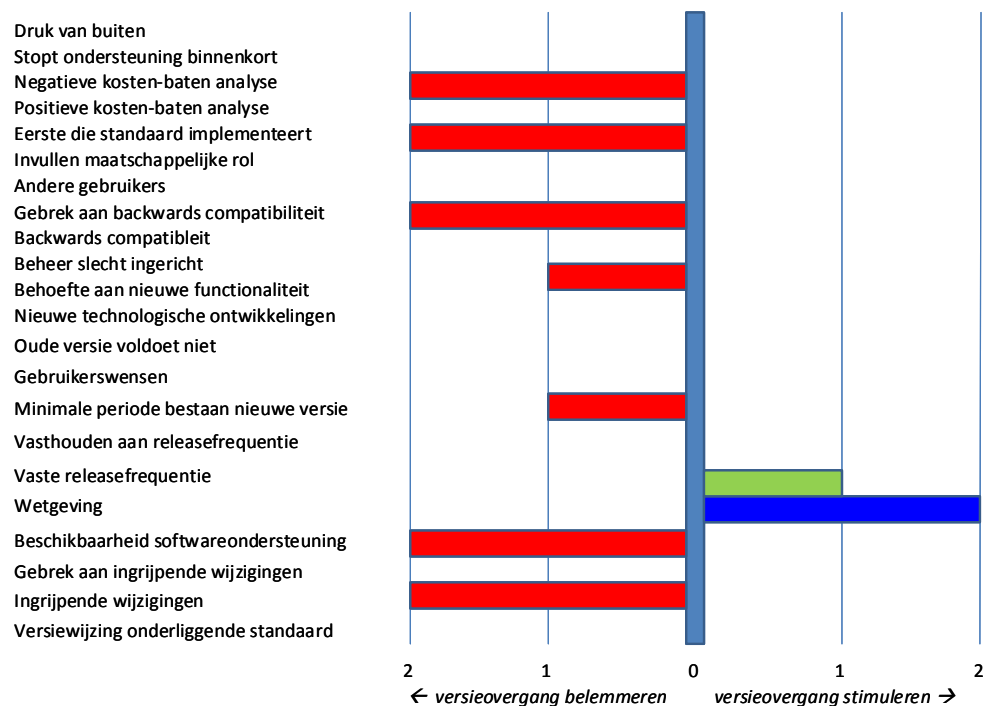
- (2) Ja, druk van buiten is een reden om de nieuwe (versie van de) standaard te implementeren
- (0) Nee, druk van buiten speelt niet mee

5 Beslissingsoverzicht

Op basis van de geselecteerde en gescoorde aspecten (zie hoofdstuk 4) kan een beslissingsoverzicht worden gegenereerd. Dit beslissingsoverzicht geeft gebruikers van het versiekeuze instrument een indicatie of het verstandig is van versie te wisselen en een overzicht van de relevante overwegingen die meespelen bij deze beslissing

5.1 Visualiseren van het beslissingsoverzicht

Het beslissingsoverzicht is een overzicht waarin de individuele overwegingen weergegeven worden. Een voorbeeld van een beslissingsoverzicht is weergegeven in Figuur 1.

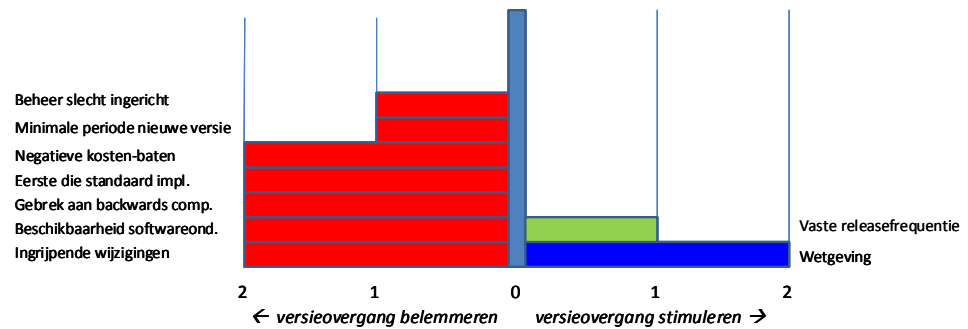

Figuur 1: Een voorbeeld van een beslissingsoverzicht

Het beslissingsoverzicht toont de lijst met gescoorde toepassingsvragen, en de bijbehorende scores. De balken aan de rechterkantzijde van de as (de 'groene' scores) geven per aspect aan in welke mate het aspect bijdraagt aan de beslissing om over te stappen naar een nieuwe versie stimuleert. De scores aan de linkerzijde van de as (de 'rode' balken) geven aan in welke mate het aspect overstappen naar een nieuwe versie belemmert. Hoe groter de balk, hoe meer gewicht er aan het aspect moet worden toegekend.

De totale oppervlakte van de gescoorde stimuleringen is een indicatie voor de neiging om naar een nieuwe versie over te stappen, en de totale oppervlakte van de belemmeringen is een indicatie voor de neiging om bij de huidige versie te blijven. Als

de totale oppervlakte van de stimuleringen aanzienlijk groter⁵ is dan de totale oppervlakte van de belemmeringen, dan is dit een indicatie dat een versieovergang gewenst is. Als daarentegen de totale oppervlakte van de gescoorde belemmeringen aanzienlijk groter is dan de totale oppervlakte van de gescoorde stimuleringen, dan is dit een indicatie dat een versiewijziging ongewenst is. Om de vergelijking van de totale oppervlakte eenvoudig te vergelijken kan de het beslissingsoverzicht in een piramidediagram worden weergegeven (zie Figuur 2). De niet-gescoorde toepassingsvragen worden niet weergegeven.

Figuur 2 Piramidevorm van het beslissingsoverzicht

Figuur 2 laat zien dat er volgens wetgeving en een vaste release cyclus overgang naar een nieuwe versie gewenst is, maar dat de nadelen van overstappen eigenlijk veel groter zijn.

5.2 Uitrekenen van het beslissingsoverzicht

Het beslissingsoverzicht kan worden verkregen door de vragenlijst uit bijlage A en de vragen te scoren. De volgende procedure wordt daarbij gehanteerd:

1. Beantwoord voor iedere vraag van de vragenlijst de toepassingsvraag
2. Scoor voor iedere positief beantwoorde toepassingvraag de bijbehorende principevraag of principevragen.
  - a. Zet de score als een horizontale balk links op de as (het rode gedeelte) indien de principevraag een 'belemmering' is
  - b. Zet de score als een horizontale balk rechts op de as (het groene gedeelte) indien de principevraag een 'stimulans' is

5.3 Disclaimer

Het instrument is ontworpen om in kort bestek het hoofd te bieden aan een complex vraagstuk. Hiertoe is bijvoorbeeld de schaal waarop de verschillende aspecten gescoord kunnen worden beperkt gehouden. Dit herbergt het gevaar van overversimpeling, en vooral in situaties waarin de voordelen noch de nadelen overduidelijk de overhand hebben dient de gebruiker kritisch te kijken naar de door hem ingevoerde waardes. Daarnaast is het aantal belemmeringen en stimulansen niet in alle gevallen precies gelijk, waardoor een vertekend beeld zou kunnen ontstaan.

^{5 5} Let op: dit beeld kan vertekenen vanwege ongelijkheid in het aantal aspecten dat een overstap stimuleert versus het aantal aspecten dat een overgang belemmert. Zie ook hoofdstuk 5.3

Verder benadert het instrument het vraagstuk vanuit een nogal “mathematische” invalshoek. Deze aanpak is mede gekozen om een eenvoudige en laagdrempelige toepassing te maken. Dit wekt echter mogelijk de indruk dat deze complexe materie zich objectief laat samenvatten in een invuloefening die een absolute, kwantitatieve uitkomst biedt. De uitkomst is echter al snel afhankelijk van de waardering die de invuller op onderdelen inbrengt. Het is dus belangrijk dat de gebruiker zelf blijft nadenken en zijn/haar gezonde verstand gebruikt.

6 Hoe kan ik de pijn verzachten?

In dit hoofdstuk worden een aantal mogelijkheden uitgewerkt die kunnen helpen bij het soepeler maken van een overgang naar een nieuwe versie van een standaard. Hieronder worden de mogelijkheden beschreven en wordt aangegeven op welke wijze deze mogelijkheden de overgang naar een nieuwe versie van een standaard soepeler kunnen laten verlopen.

6.1 Validatieomgeving / testbed

Om te controleren of een nieuwe versie van een standaard correct is geïmplementeerd kan een gebruiker gebruik maken van een validatieomgeving. In de validatieomgeving zou het mogelijk moeten zijn om berichten gebaseerd op de nieuwe standaard aan te bieden om te controleren of de standaard correct is geïmplementeerd. De validatieomgeving test het bericht vervolgens op de specificaties van de standaard.

Het is ook mogelijk dat de validatieomgeving uitgebreid is scenario testen. Indien dit gedaan is, wordt de omgeving vaak een 'testbed' genoemd. Binnen het testbed kunnen ketenpartners scenario's testen en om die manier bepalen of de berichten binnen de standaard correct geïmplementeerd zijn. Ketenpartners kunnen dit onafhankelijk van elkaar doen waardoor de keten niet extra belast wordt.

6.2 Transformaties

Een gebruiker kan gebruik maken van de mogelijkheid om berichten gebaseerd op de oude versie van de standaard om te zetten naar de nieuwe versie van de standaard en omgekeerd indien de standaardisatie organisatie dit aanbiedt. Het voordeel hiervan is dat het niet direct noodzakelijk is om implementaties aan te passen. Het nadeel van deze oplossing is dat transformaties alleen volledig mogelijk zijn als beide versies een gelijke inhoud kennen. Indien één van de versies een kleinere set van gegevens bevat is dit de beperkende factor bij de transformatie. Alle extra informatie in de andere versie zal bij een transformatie verloren gaan.

6.3 Ondersteunen van meerdere versies

Gebruikers kunnen er voor kiezen om gedurende een bepaalde periode, meerdere versies van een standaard te ondersteunen. Hiermee wordt voorkomen dat partijen die vertraging oplopen met het implementeren van een nieuwe versie van een standaard geen gegevens meer uit kunnen wisselen met de gebruiker.

6.4 Backwards compatibility

Een mogelijkheid die gebruikers kan helpen om de overgang te versoepelen is doordat de standaardisatie organisatie er zorg voor draagt dat de nieuwe versie backwards compatible is. Hiermee wordt de mogelijkheid geschapen om een bericht dat gebaseerd is op de nieuwe versie van een standaard te verwerken als zijnde een bericht dat gebaseerd is op de oude versie, zonder daarmee fouten te introduceren. Er moet wel opgemerkt worden dat hierdoor toevoegingen in de nieuwe standaard (net als bij transformatie) niet meegenomen worden in systemen gebaseerd op de oude standaard.

6.5 **Wijzigingen inzichtelijk maken**

Voor een gebruiker is het handig om een duidelijk overzicht te hebben waarin aangegeven wordt wat de wijzigingen zijn in de nieuwe versie ten opzicht van de oude versie. Daarnaast is het ook belangrijk om aan te geven wat de impact is van de wijzigingen en wat de voordelen (en eventueel nadelen) zijn van de wijziging. Indien de standaardisatie organisatie dit niet beschikbaar stelt kan de gebruiker hierom vragen.

A Vragenlijst ‘Besluit implementeren standaard’ & ‘Implementatie afgerond (eerste versie)’

Invulinstructie

- Kruis in het vierkante vakje aan welke toepassingsvragen voor u relevant zijn.
- Beantwoord voor iedere aangekruiste toepassingsvraag de bijbehorende vragen door aan te geven of het betreffende principe dwingend is, en als dit niet het geval is, het rondje te arceren dat het beste bij uw situatie past (variërend van 0 tot 2)

		B	S
☐	K3. Voldoet de huidige versie van de standaard niet (meer)?		
	Als de oude versie van een standaard niet (meer) voldoet, bijvoorbeeld omdat deze technisch of semantisch niet (meer) aansluit bij de huidige situatie, is dat voor u een reden om een nieuwe versie te implementeren?	Dwingend	O
	Ja, ik ga dat zeker doen		O (2)
			O (1)
	Nee, ik blijf de oude versie of een andere standaard gebruiken		O (0)
☐	K4. Is er een nieuwe versie van de standaard waarin nieuwe technologie is toegepast?		
	Als er nieuwe technologie is toegepast in de standaard, is dat voor u een reden om de nieuwe versie van de standaard te implementeren?	Dwingend	O
	Ja, zodra er nieuwe technologie gebruikt wordt in de standaard implementeer ik een nieuwe versie		O (2)
			O (1)
	Nee, ik blijf gewoon de oude versie gewoon gebruiken		O (0)
☐	K5. Is er behoefte aan de nieuwe functionaliteit die geboden wordt door de nieuwe versie van de standaard?		
	Is de behoefte aan nieuwe functionaliteit een reden om een nieuwe versie van de standaard te implementeren?	Dwingend	O
	Ja, als er een behoefte is ga ik een nieuwe versie implementeren		O (2)
			O (1)
	Nee, de behoefte speelt geen rol		O (0)
☐	K7. Stopt de ondersteuning van de versie die u wilt implementeren op korte termijn?		
	Vindt u het belangrijk dat de versie die u gebruikt ondersteund wordt?	Dwingend	O
	Ja, ondersteuning door de standaardisatie organisatie is essentieel voor mij	O (2)	
		O (1)	
	Nee, ik kan mij zelf prima redden	O (0)	

		B	S
☐	K8. Is de te implementeren standaard open?		
	Vindt u het belangrijk dat de standaard open is?	Dwingend O	
	Ja, ik implementeer alleen open standaarden		O (2)
			O (1)
	Nee, de openheid van de standaard is voor mij niet belangrijk		O (0)
☐	K8. Is de te implementeren standaard gesloten?		
	Vindt u het een belemmering dat de standaard gesloten is?	Dwingend O	
	Ja, ik wil alleen open standaarden implementeren	O (2)	
		O (1)	
	Nee, dit is voor mij geen belemmering	O (0)	
☐	B1. Helpt het implementeren van de standaard u bij het vervullen van uw maatschappelijke rol?		
	Is het vervullen van een maatschappelijke rol een reden voor u om een standaard, waarmee u uw maatschappelijke rol beter kunt vervullen, te implementeren?= =	Dwingend O	
	Ja, om mijn maatschappelijke rol beter in te kunnen vullen ben ik geneigd een standaard te implementeren, zelfs als de kosten hoger zijn dan de baten		O (2)
			O (1)
	Nee, mijn maatschappelijke rol speelt geen rol bij de beslissing		O (0)
☐	B2. Is er een positieve kosten-baten analyse voor het implementeren van (een versie van) de standaard?		
	Is een positieve kosten-baten analyse een stimulans om een (versie van een) standaard te implementeren?	Dwingend O	
	Ja, als de kosten-baten analyse positief is ga ik implementeren		O (2)
			O (1)
	Nee, een positieve kosten-baten analyse is niet belangrijk		O (0)
☐	B2. Is er een negatieve kosten-baten analyse voor het implementeren van (een versie van) de standaard?		
	Is een negatieve kosten-baten analyse een belemmering om een (versie van een) standaard te implementeren?	Dwingend O	
	Ja, als de kosten-baten analyse negatief is ga ik niet implementeren	O (2)	
		O (1)	
	Nee, een negatieve kosten-baten analyse is niet belangrijk	O (0)	
☐	N1. Is er voor de nieuwe versie van de standaard software ondersteuning beschikbaar?		
	Is het voor u belangrijk dat er bij de overgang naar een nieuwe versie van een standaard softwareondersteuning (tooling, validators) beschikbaar is?	Dwingend O	
	Ja, zolang er geen goede software ondersteuning beschikbaar is begin ik niet aan een nieuwe versie van een standaard.	O (2)	
		O (1)	
	Nee, als er geen software ondersteuning beschikbaar is dan bedenk ik zelf wel iets.	O (0)	

		B	S
☐	N2. Wordt de nieuwe versie voorgeschreven in wetgeving?		
	In hoeverre vindt u het belangrijk om de wet te volgen bij versies van standaarden?	Dwingend O	
	Heel belangrijk, de wet dient te allen tijde gevolgd te worden, ook al komt het me heel slecht uit		O (2)
			O (1)
	Alleen als het uitkomt		O (0)
☐	N2. Wordt de oude versie voorgeschreven in wetgeving?		
	In hoeverre vindt u het belangrijk om de wet te volgen bij versies van standaarden?	Dwingend O	
	Heel belangrijk, de wet dient te allen tijde gevolgd te worden, ook al komt het me heel slecht uit	O (2)	
		O (1)	
	Alleen als het uitkomt	O (0)	
☐	N4. Mag er volgens het releaseschema een nieuwe versie uitgebracht worden?		
	Hoe belangrijk is het om standaarden volgens een vooraf vastgestelde (minimum) frequentie uit te brengen?	Dwingend O	
	Heel belangrijk, nieuwe (versies van) standaarden mogen door een standaardisatie organisatie alleen uitgebracht worden op vaste momenten, en daarbuiten absoluut niet		O (2)
			O (1)
	Speelt absoluut niet, standaarden mogen uitgebracht worden op het moment dat ze nodig zijn		O (0)
☐	N4. Moet er volgens het releaseschema nog gewacht worden met het uitbrengen van een nieuwe versie?		
	Hoe belangrijk is het om standaarden volgens een vooraf vastgestelde (minimum) frequentie uit te brengen?	Dwingend O	
	Heel belangrijk, nieuwe (versies van) standaarden mogen door een standaardisatie organisatie alleen uitgebracht worden op vaste momenten, en daarbuiten absoluut niet	O (2)	
		O (1)	
	Speelt absoluut niet, standaarden mogen uitgebracht worden op het moment dat ze nodig zijn	O (0)	
☐	N7. Is het beheer van de standaard slecht ingericht?		
	Is een slechte inrichting van het beheer een belemmering om een standaard te implementeren?	Dwingend O	
	Ja, als het beheer van de standaard slecht is ingericht dan ga ik de standaard zeker niet implementeren.	O (2)	
		O (1)	
	Nee, dit is voor mij geen belemmering om de standaard te implementeren	O (0)	

		B	S
☐	N8. Stappen andere gebruikers over op de nieuwe versie?		
	Als andere gebruikers overstappen op de nieuwe versie van de standaard, is dat een reden voor u om ook over te stappen op de nieuwe versie?	Dwingend O	
	Ja, als andere gebruikers de nieuwe versie ondersteunen dan ben ik geneigd de standaard ook te ondersteunen		O (2)
			O (1)
	Nee, het maakt me niet uit wat andere gebruikers doen		O (0)
☐	N8. Blijven andere gebruikers een oude versie gebruiken?		
	Als andere gebruikers een oude versie van de standaard blijven gebruiken, is dat een reden voor u om ook een oude versie te blijven gebruiken?	Dwingend O	
	Ja, het is voor mij belangrijk om met andere gebruikers gegeven uit te kunnen wisselen	O (2)	
		O (1)	
	Nee, het maakt me niet uit wat andere gebruikers doen	O (0)	
☐	N9. Bent u de eerste die de standaard gaat implementeren?		
	Is het bestaan van implementaties een voorwaarde voor u om de versie van de standaard te implementeren?	Dwingend O	
	Ja, als er geen bestaande implementaties zijn ga ik de standaard niet implementeren	O (2)	
		O (1)	
	Nee, het bestaan van implementaties is voor mij geen voorwaarde	O (0)	
	Is de afwezigheid van andere implementaties voor u een reden om de versie van de standaard te implementeren?	Dwingend O	
	Ja, dan kan ik een 'first mover' voordeel halen		O (2)
			O (1)
	Nee, ik hoef geen 'first mover' te zijn.		O (0)
☐	N10. Is er sprak van druk van buiten?		
	Is de aanwezigheid van druk van buiten een reden voor u om de nieuwe (versie van de) standaard te implementeren?	Dwingend O	
	Ja, druk van buiten is een reden om de nieuwe (versie van de) standaard te implementeren		O (2)
			O (1)
	Nee, druk van buiten speelt niet mee		O (0)

B Vragenlijst ‘Besluit implementeren nieuwe versie’ & ‘Implementatie afgerond (nieuwe versie)’

Invulinstructie

- Kruis in het vierkante vakje aan welke toepassingsvragen voor u relevant zijn.
- Beantwoord voor iedere aangekruiste toepassingsvraag de bijbehorende vragen door aan te geven of het betreffende principe dwingend is, en als dit niet het geval is, het rondje te arceren dat het beste bij uw situatie past (variërend van 0 tot 2)

		B	S
☐	K2. Is er bij de voor voorliggende versieovergang sprake van wijzigingen met een grote impact?		
	Vormen wijzigingen met een grote impact (omvang en aantal) in een nieuwe versie van een standaard een belemmering om de standaard te implementeren?	Dwingend	O
	Ja, capaciteit en middelen zijn schaars	O (2)	
		O (1)	
	Nee, maakt me niet uit	O (0)	
	Vormt het gebrek aan wijzigingen met een grote impact in een nieuwe versie van een standaard een belemmering om de standaard te implementeren?	Dwingend	O
☐	Ja, het overgaan naar een nieuwe versie van mijn software is een ingrijpend proces, dat doe ik alleen wanneer er wijzigingen zijn met een grote impact.	O (2)	
		O (1)	
	Nee, ook met wijzigingen met een kleine impact maak ik de overstap.	O (0)	
☐	K3. Voldoet de huidige versie van de standaard niet (meer)?		
	Als de oude versie van een standaard niet (meer) voldoet, bijvoorbeeld omdat deze technisch of semantisch niet (meer) aansluit bij de huidige situatie, is dat voor u een reden om een nieuwe versie te implementeren?	Dwingend	O
	Ja, ik ga dat zeker doen		O (2)
			O (1)
	Nee, ik blijf de oude versie of een andere standaard gebruiken		O (0)
☐	K4. Als er nieuwe technologie is toegepast in de standaard, is dat voor u een reden om de nieuwe versie van de standaard te implementeren?		
	Als er nieuwe technologie is toegepast in een standaard, is dat voor u een reden om een nieuwe versie van de standaard te implementeren?	Dwingend	O
	Ja, zodra er nieuwe technologie gebruikt wordt in de standaard implementeer ik een nieuwe versie		O (2)
			O (1)
	Nee, ik blijf gewoon de oude versie gewoon gebruiken		O (0)

		B	S
☐	K5. Is er behoefte aan de nieuwe functionaliteit die geboden wordt door de nieuwe versie van de standaard?		
	Is de behoefte aan nieuwe functionaliteit een reden om een nieuwe versie van de standaard te implementeren?	Dwingend	O
	Ja, als er een behoefte is ga ik een nieuwe versie implementeren		O (2)
	Nee, de behoefte speelt geen rol		O (0)
☐	K6. Is de nieuwe versie van de standaard backwards compatible?		
	Is backwards compatibiliteit een belemmering?	Dwingend	O
	Ja, het is voor mij belemmering om over te gaan	O (2)	
	Nee, dit is geen belemmering	O (0)	
☐	K6. Mist de nieuwe versie van de standaard backwards compatibiliteit?		
	Is het gebrek aan backwards compatibiliteit een belemmering?	Dwingend	O
	Ja, alleen als de versie backwards compatible is ga ik over	O (2)	
	Nee, dit is geen belemmering	O (0)	
☐	K7. Stopt de ondersteuning van de versie die u wilt implementeren op korte termijn?		
	Vindt u het belangrijk dat de versie die u gebruikt ondersteund wordt?	Dwingend	O
	Ja, ondersteuning door de standaardisatie organisatie is essentieel voor mij	O (2)	
	Nee, ik kan mij zelf prima redden	O (0)	
☐	K8. Is de te implementeren standaard open?		
	Vindt u het belangrijk dat de standaard open is?	Dwingend	O
	Ja, ik implementeer alleen open standaarden		O (2)
	Nee, de openheid van de standaard is voor mij niet belangrijk		O (0)
☐	K8. Is de te implementeren standaard gesloten?		
	Vindt u het een belemmering dat de standaard gesloten is?	Dwingend	O
	Ja, ik wil alleen open standaarden implementeren	O (2)	
	Nee, dit is voor mij geen belemmering	O (0)	
☐	B2. Is er een positieve kosten-baten analyse voor het implementeren van (een versie van) de standaard?		
	Is een positieve kosten-baten analyse een stimulans om een (versie van een) standaard te implementeren?	Dwingend	O
	Ja, als de kosten-baten analyse positief is ga ik implementeren		O (2)
	Nee, een positieve kosten-baten analyse is niet belangrijk		O (0)

		B	S
□	B2. Is er een negatieve kosten-baten analyse voor het implementeren van (een versie van) de standaard?		
	Is een negatieve kosten-baten analyse een belemmering om een (versie van een) standaard te implementeren?	Dwingend O	
	Ja, als de kosten-baten analyse negatief is ga ik niet implementeren	O (2)	
	Nee, een negatieve kosten-baten analyse is niet belangrijk	O (1)	
		O (0)	
□	N1. Is er voor de nieuwe versie van de standaard software ondersteuning beschikbaar?		
	Is het voor u belangrijk dat er bij de overgang naar een nieuwe versie van een standaard softwareondersteuning (tooling, validators) beschikbaar is?	Dwingend O	
	Ja, zolang er geen goede software ondersteuning beschikbaar is begin ik niet aan een nieuwe versie van een standaard.	O (2)	
	Nee, als er geen software ondersteuning beschikbaar is dan bedenk ik zelf wel iets.	O (1)	
		O (0)	
□	N2. Wordt de nieuwe versie voorgeschreven in wetgeving?		
	In hoeverre vindt u het belangrijk om de wet te volgen bij versies van standaarden?	Dwingend O	
	Heel belangrijk, de wet dient te allen tijde gevolgd te worden, ook al komt het me heel slecht uit		O (2)
	Alleen als het uitkomt		O (1)
		O (0)	
□	N2. Wordt de oude versie voorgeschreven in wetgeving?		
	In hoeverre vindt u het belangrijk om de wet te volgen bij versies van standaarden?	Dwingend O	
	Heel belangrijk, de wet dient te allen tijde gevolgd te worden, ook al komt het me heel slecht uit	O (2)	
	Alleen als het uitkomt	O (1)	
		O (0)	
□	N4. Mag er volgens het releaseschema een nieuwe versie uitgebracht worden?		
	Hoe belangrijk is het om standaarden volgens een vooraf vastgestelde (minimum) frequentie uit te brengen?	Dwingend O	
	Heel belangrijk, nieuwe (versies van) standaarden mogen door een standaardisatie organisatie alleen uitgebracht worden op vaste momenten, en daarbuiten absoluut niet		O (2)
	Speelt absoluut niet, standaarden mogen uitgebracht worden op het moment dat ze nodig zijn		O (1)
		O (0)	

		B	S
□	N4. Moet er volgens het releaseschema nog gewacht worden met het uitbrengen van een nieuwe versie?		
	Hoe belangrijk is het om standaarden volgens een vooraf vastgestelde (minimum) frequentie uit te brengen?	Dwingend O	
	Heel belangrijk, nieuwe (versies van) standaarden mogen door een standaardisatie organisatie alleen uitgebracht worden op vaste momenten, en daarbuiten absoluut niet	O (2)	
		O (1)	
	Speelt absoluut niet, standaarden mogen uitgebracht worden op het moment dat ze nodig zijn	O (0)	
□	N5. Vindt u dat de huidige versie van de standaard nog te kort in gebruik is om over te gaan op een nieuwe versie?		
	Hoe belangrijk vindt u het dat er een minimale periode zit tussen het implementeren van opeenvolgende versies in uw systeem?	Dwingend O	
	Heel belangrijk, een zekere periode van stabiliteit is nodig om de vruchten te kunnen plukken van een gedane investering	O (2)	
		O (1)	
	Helemaal niet belangrijk, bij het maken van een investeringsbeslissing kijk ik alleen vooruit, gedane investeringen spelen niet mee.	O (0)	
□	N8. Stappen andere gebruikers over op de nieuwe versie?		
	Als andere gebruikers overstappen op de nieuwe versie van de standaard, is dat een reden voor u om ook over te stappen op de nieuwe versie?	Dwingend O	
	Ja, als andere gebruikers de nieuwe versie ondersteunen dan ben ik geneigd de standaard ook te ondersteunen		O (2)
			O (1)
	Nee, het maakt me niet uit wat andere gebruikers doen		O (0)
□	N8. Blijven andere gebruikers een oude versie gebruiken?		
	Als andere gebruikers een oude versie van de standaard blijven gebruiken, is dat een reden voor u om ook een oude versie te blijven gebruiken?	Dwingend O	
	Ja, het is voor mij belangrijk om met andere gebruikers gegeven uit te kunnen wisselen	O (2)	
		O (1)	
	Nee, het maakt me niet uit wat andere gebruikers doen	O (0)	

		B	S
☐	N9. Bent u de eerste die de standaard gaat implementeren?		
	Is het bestaan van implementaties een voorwaarde voor u om de versie van de standaard te implementeren?	Dwingend O	
	Ja, als er geen bestaande implementaties zijn ga ik de standaard niet implementeren	O (2)	
		O (1)	
	Nee, het bestaan van implementaties is voor mij geen voorwaarde	O (0)	
	Is de afwezigheid van andere implementaties voor u een reden om de versie van de standaard te implementeren?	Dwingend O	
	Ja, dan kan ik een 'first mover' voordeel halen		O (2)
			O (1)
	Nee, ik hoef geen 'first mover' te zijn.		O (0)
☐	N10. Is er sprak van druk van buiten?		
	Is de aanwezigheid van druk van buiten een reden voor u om de nieuwe (versie van de) standaard te implementeren?	Dwingend O	
	Ja, druk van buiten is een reden om de nieuwe (versie van de) standaard te implementeren		O (2)
			O (1)
	Nee, druk van buiten speelt niet mee		O (0)

C Vragenlijst ‘Versie buiten gebruik stellen’

Invulinstructie

- Kruis in het vierkante vakje aan welke toepassingsvragen voor u relevant zijn.
- Beantwoord voor iedere aangekruiste toepassingsvraag de bijbehorende vragen door aan te geven of het betreffende principe dwingend is, en als dit niet het geval is, het rondje te arceren dat het beste bij uw situatie past (variërend van 0 tot 2)

		B	S
☐	N8. Stappen andere gebruikers over op de nieuwe versie?		
	Als andere gebruikers overstappen op de nieuwe versie van de standaard, is dat een reden voor u om ook over te stappen op de nieuwe versie?	Dwingend O	
	Ja, als andere gebruikers de nieuwe versie ondersteunen dan ben ik geneigd de standaard ook te ondersteunen		O (2)
			O (1)
	Nee, het maakt me niet uit wat andere gebruikers doen		O (0)
☐	N8. Blijven andere gebruikers een oude versie gebruiken?		
	Als andere gebruikers een oude versie van de standaard blijven gebruiken, is dat een reden voor u om ook een oude versie te blijven gebruiken?	Dwingend O	
	Ja, het is voor mij belangrijk om met andere gebruikers gegeven uit te kunnen wisselen	O (2)	
		O (1)	
	Nee, het maakt me niet uit wat andere gebruikers doen	O (0)	
☐	N9. Bent u de eerste die de standaard gaat implementeren?		
	Is het bestaan van implementaties een voorwaarde voor u om de versie van de standaard te implementeren?	Dwingend O	
	Ja, als er geen bestaande implementaties zijn ga ik de standaard niet implementeren	O (2)	
		O (1)	
	Nee, het bestaan van implementaties is voor mij geen voorwaarde	O (0)	
	Is de afwezigheid van andere implementaties voor u een reden om de versie van de standaard te implementeren?	Dwingend O	
	Ja, dan kan ik een ‘first mover’ voordeel halen		O (2)
			O (1)
	Nee, ik hoef geen ‘first mover’ te zijn.		O (0)
☐	N10. Is er sprak van druk van buiten?		
	Is de aanwezigheid van druk van buiten een reden voor u om de nieuwe (versie van de) standaard te implementeren?	Dwingend O	
	Ja, druk van buiten is een reden om de nieuwe (versie van de) standaard te implementeren		O (2)
			O (1)
	Nee, druk van buiten speelt niet mee		O (0)